

10

TIPŮ NA VÝLETY

VE VELKÉM MEZIRÍČÍ A OKOLÍ

PĚŠKY•NA KOLE•VLAKEM•AUTEM

PRO VŠECHNY GENERACE

OBSAH

Město Velké Meziříčí	4
Mezi domy, mezi řekami	6
celodenní rodinná pěší trasa po památkách Velkého Meziříčí	
Kupeckou stezkou podél Oslavy	8
krátký rodinný výlet Nesměřským údolím, zříceniny, houbaření, pěšky i na kole	
Čerti, vodníci a drahokamení	10
půldenní trasa pro pěší s většími, na kole i s menšími dětmi	
Po stopách poutníkůvých	12
drobné sakrální stavby na cestě tradičního procesí, kostely a rekreační oblast netínských rybníků; půldenní trasa pro pěší s většími, na kole i s menšími dětmi	
Jede jede mašinka	14
vlakem na Křižanovsko, výstup na Svatou Horu u Kadolce; půldenní rodinná trasa	
Máme rádi zvířata	16
celodenní náročnější rodinný výlet za zvířaty i rostlinami jižní Vysočiny, pěšky i na kole	
Naučné stezky: Balinské a Nesměřské údolí	18
výpravy za poznáním po unikátních naučných stezkách	
Zapomenuté světlo	20
na východ za Jakubem Demlem; velmi náročná celodenní trať pro pěší i cyklisty	22
Oslava vlakem a na kole	
celodenní cyklotrasa kolem řeky pro rodiny s většími dětmi	
Kameny a větvičky pro malé výzkumníky	24
pěšky, na kole i autem za přírodními krásami v okolí Borů	
Koupání a lyžování v přírodě	26
Sportoviště	27
Kultura, výstavy, vyhlídky	28
Ubytování a stravování	30
Doprava, důležité kontakty	32

MĚSTO VELKÉ MEZIŘÍČÍ

Velké Meziříčí patří právem mezi nejmalebnější města na Vysočině. Díky strategické poloze na soutoku dvou řek bylo založeno zřejmě jako kupecká osada a první písemná zmínka o městě je z 13. století.

Zámek byl původně jedním z nejstarších moravských hradů a v jeho historii se najdou mimořádně pohnutá období s přesahem do evropských i světových dějin. V roce 1415 zde moravská šlechta například sepsala list, ve kterém žádá Zikmunda, aby z vězení v Kostnici propustil Jana Husa. V roce 1914 meziříčský František Hrabě Harrach doprovázel do Sarajeva Františka Ferdinanda d'Este a při atentátu, který rozpoutal 1. světovou válku, vezl následníka trůnu ve svém autě.

Centrum města tvoří náměstí a přilehlé ulice s pozoruhodnými stavbami. Patří mezi ně zejména luteránské gymnázium z roku 1578, radnice a měšťanský Obecník. Náměstí dominuje chrám Svatého Mikuláše s pozoruhodnou vnitřní výzdobou a zdobeným portálem.

Ve městě jsou zbytky židovské čtvrti, dvě dochované synagogy a židovský hřbitov.

K vidění je i příbytek kata za hradbami a zbytky opevnění s bránou. Velké Meziříčí má statut města už od roku 1408. Ve svých dějinách zaznamenalo období nebyvalého rozmachu, kdy se například v roce 1783 stalo namísto Jihlavy i krajským městem. Lidé zde zažili ale i povodně, ničivé požáry a morové rány. Na konci druhé světové války zde nacisté popravili šest desítek odbojářů a děsivá událost se zapsala do dějin jako Velkomeziříčská tragédie.

Ve městě se narodili například spisovatelka Františka Stránecká, průkopník aviatiky a automobilismu Jan Čermák, malířka Zdenka Vorlová – Vlčková, matematik a fyzik František Závíška, sochař Jiří Marek a celá řada dalších významných osobností.

Okolí města tvoří upravená zemědělská krajina s množstvím vodních ploch a lesů. Zvlněný terén nabízí aktivní trávení volného času zejména pro milovníky pěší turistiky a cykloturistiky.

MEZI DOMY, MEZI ŘEKAMI

CELODENNÍ RODINNÁ PĚŠÍ TRASA PO PAMÁTKÁCH VELKÉHO MEZIŘÍČÍ;
CELÁ TRASA VEDE MĚSTEM

Co uvidíte:
Velké Meziříčí

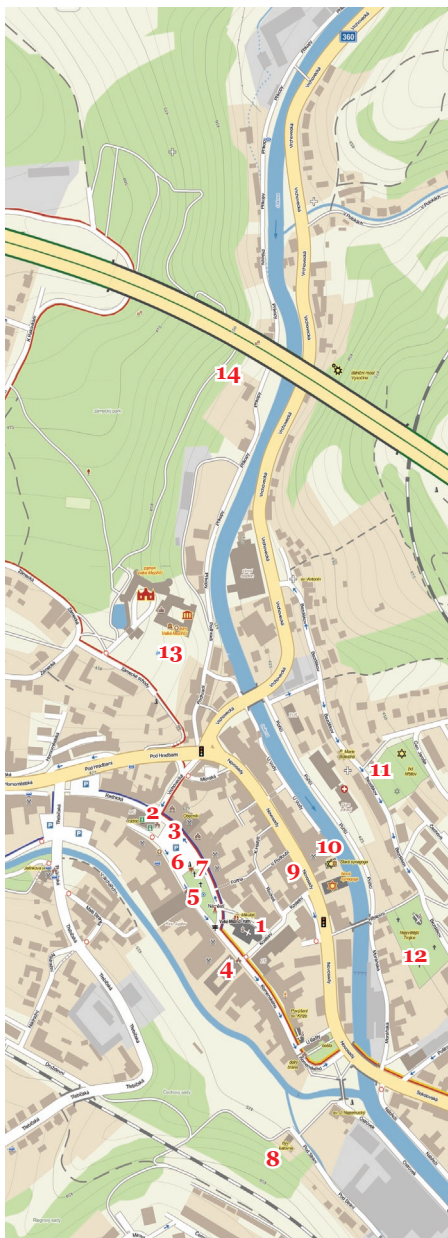
Výlet začíná na náměstí, kde je k vidění hned několik ojedinělých věcí. **Kostel Sv. Mikuláše|1|**, o kterém je první zmínka z roku 1317 nabízí gotickou dřevěnou madonu, kamenný portál a hlavní oltář z 19. století.

Podsvícený ciferník věžních hodin je největší svého druhu v Česku, věž je v sezóně přístupná.

Naproti kostelu stojí **radnice|2|**, která vznikla postupným spojováním měšťanských domů. Renesanční podobu získala v roce 1528 a úpravný vzhled v roce 1999. V budově radnice je také turistické informační středisko. Sgrafita na fasádě vedlejšího **Obecníku|3|** si vyžádají delší prohlídku. Budova původně sloužila jako městský pivovar, divadlo i sokolovna. Dnes slouží jako administrativní centrum.

Ojedinělý **renesanční palác|4|** vedle kostela je původně luteránským gymnáziem, které zde roku 1578 postavila Alina Meziříčská. Za shlédnutí stojí zejména kamenný portál a vnitřní arkádové nádvoří. Budova je v soukromých rukou.

Na Náměstí je také **kašna|5|** s opravenou sochou sv. Floriana, **žulový sloup|6|** se sochou sv. Jana Nepomuckého a **pomník|7|** tragických událostí konce 2. světové války. Brána na spodní straně náměstí, část

hradeb a bašta tvoří dochovanou část původního opevnění. Na dohled odsud, hned za řekou a tedy za hradbami je připomínka hrdelního práva, **katův domek**|8|.

K centru města patří ještě **židovské ghetto**|9|, tedy ulice Novosady s dvěma dochovanými **synagogami**|10|. Starší dnes slouží jako městská galerie se stálou expozicí o životě židů ve městě, mladší z 19. století je využívána komerčně. Ke ghettu patří ještě **hřbitov**|11|, založený už v roce 1650 s celkem 1306 náhrobky.

Nedaleko od židovského hřbitova je také už neužívaný **křesťanský hřbitov**|12| na Moráni, se sbírkou litinových křížů místní výroby a náhrobky zdejších významných rodáků.

Na kopci nad městem je přístupný **zámek**|13| s muzeem. Původní hrad byl postaven kolem roku 1236 a patří tak k nejstarším na Moravě. Stavba kopíruje vývoj stavebních slohů v českých zemích a v muzeu je mimo jiné i expozice, věnovaná dálnici D1. Zámek obklopuje rozsáhlý park, který přetíná nejvyšší **dálniční most**|14| České republiky, nazvaný Vysočina a vysoký 77 metrů.

V parku lze najít také další most, tentokrát dřevěný a krytý. Cesta přes něj vede až na kopec **Tři kříže**, odkud je výhled na dálnici D1 a město, kterému jsme věnovali celodenní pěší putování.

MUZEUM VELKÉ MEZIRÍČÍ MÁ
OTEVŘENO OD KVĚTNA DO ŘÍJNA

4km

Vánoční Velké Meziříčí

VÍTE, ŽE JEDNA Z POVĚSTÍ UVÁDÍ VELKÉ MEZIRÍČÍ JAKO MÍSTO, KDE JE POHRBEN NÁJEZDNÍK ATILA, ZVANÝ BIČ BOŽÍ?

V šeru svítily jen ohně tábořících jezdců a obzor, osvětlený plameny hořící vsí. „Kde to vůbec jsme?“ ptal se napůl mrtvý válečník. „Nevím. Mluvíli jako Venedi v Zakarpátí. Ale teď lež klidně, musím rány vypálit.“

Bolest a vědomí blížícího se konce přinesly vzpomínky: „Aëtius... ten proklatý Říman vložil dýku a měsíc do rukou věrného pobočníka. Myslel jsem, že mu porážku na Katalaunských polích oplátím, ale teď umírám rukou přítele... Ani nevím, kde to jsem... je tady skála... nad soutokem dvou řek... tu vesnici ale mí koně zadupali do země,“ blouzní vojévůdce, Bič Boží, Attila Hun.

Hrob Atilly u Velkého Meziříčí je možná legenda, možná pokrivená ozvěna dávno zapomenutého příběhu. Ale to bylo město Trója až do dubna roku 1890 také. Kdo ví?

KUPECKOU STEZKOU PODÉL OSLAVY

KRÁTKÝ RODINNÝ VÝLET NESMĚŘSKÝM ÚDOLÍM, ZŘÍCENINY A HOUBAŘENÍ, PĚŠKY I NA KOLE; BEZ MOŽNOSTI OBČERSTVENÍ

Co uvidíte:

Velké Meziříčí – Nesměřské údolí – Oslava a zpět

Oslava je větší ze dvou řek, které mají ve Velkém Meziříčí svůj soutok. Její údolí za městem je hluboké, zčásti zalesněné a velmi členité.

Z Velkého Meziříčí **Nesměřským údolím** vede žluté značení až do obce Oslava. Cesta kopíruje koryto řeky s tůňkami a obrovskými balvany. Na své si zde přijdou fotografové i milovníci přírody.

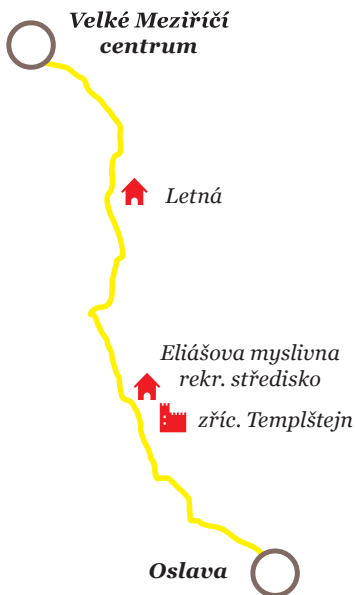
Lesy v Nesměři rostou na strmých svazích, ale v **houbařské sezóně** stojí takový terén za zaručené bohatý úlovek.

U rekreačního střediska, zhruba ve dvou třetinách cesty, je na kopci **zřícenina** strážního hrádku Templštejn z přelomu 13. a 14. století. Jsou to spíše zbytky zdí věže s pozůstatkem příkopu. Výstup na zříceninu je poměrně obtížný, zejména pro malé děti.

Žlutá turistická stezka vede také kolem areálu **Hamžova mlýna** ze začátku 19. století. Výlet končí v obci **Oslava**.

Lesní potok v Nesměři

20km

VÍTE, ŽE ÚDOLÍM OSLAVY VEDE JEDNA Z NEJSTARŠÍCH OBCHODNÍCH TRAS EVROPY? VÝLET NESMĚŘSKÝM ÚDOLÍM ZNAMENÁ DOBRODRUŽNOU CESTU PO STOPÁCH OBCHODNÍKŮ SE SOLÍ.

Údolím řeky šli muži. Už si ani nevzpomínali, kolikrát vyměnili zboží na hřbetech koní za peníze, kolikrát měnili vzácné látky a koření za rozinky a pryskyřici, co získali za med a za jaký tovar směnili sůl. Prach, pot, únava strach z lupičů a komáři. Ječné pivo, smrad a bolest hlavy.

To vyprávěli v křemách a hospodách, takové řeči vedli u ohňů. Jenže bylo i něco jiného. Vzrušení z bitek, radost z dobrého obchodu, ženy a nevidané cizokrajnosti. „Klepáči, už jsi taďy byl?“ „Znám to tu, hrádek nad řekou stráží stezku a v osadě uděláme dobrý obchod. Za sůl dávají stříbro!“ Polední slunce pálí a kupci zastavují. Voda z řeky pro koně i muže.

Někteří lupičské šípy ani neviděli. Padli na zem pod salvou z hrádku, který měl klidný odpočinek hlídat. „Taste meče! Lapkové!“

Zbojníci se pochechtávali nad vidinou snadné kořisti a s křikem se řítily z kopce. Kupci chraptěli bojem a očekávali srážku. Byla krátká. Muži, dobře vyzbrojení a světem zjizvení získali rychle převahu. „To nebyl strážný hrad, ale sprosté lupičské doupě. Vypalte tu zablěšenou díru a mrtvolky hodte do řeky. Cesta musí být zase bezpečná.“

ČERTI, VODNÍCI A DRAHOKAMENÍ

POVĚSTI O POKLADECH A PŘEKROČENÍ HRÁZE PŘEHRADY; PŮLDENNÍ TRASA PRO PĚŠÍ S VĚTŠÍMI, NA KOLE I S MENŠÍMI DĚTMI; MOŽNOST OBČERSTVENÍ VE VESNICKÝCH PRODEJNÁCH

Co uvidíte:

**Velké Meziříčí – Mostišťe
– Vídeň – Martinice – Velké
Meziříčí**

Z Velkého Meziříčí do **Mostišťe** vede trasa buď přímo po silnici, nebo **kolem Oslavy** po polní cestě. V Mostišťech je první zastávka u **kostelíku** Sv. Marka na kopci ve vsi. Je to původně románská kaple a zbytky starého stavebního slohu lze ve zdech kostela najít dodnes. Ojedinelý je zdejší skládací **vyřezávaný oltář**.

Za kostelíkem jsou k vidění **zbytky hradu**, který byl rozbořen asi v 15. století.

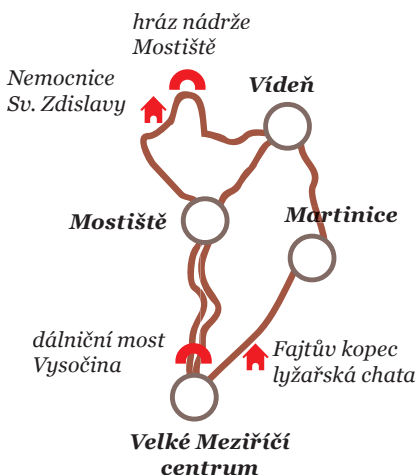
Z Mostišťe do Vídně se dá projít dvěma způsoby. Dobrodružnější trasa vede směrem na Olší nad Oslavou, Nemocnici sv. Zdislavy a pak přes hráz přehrady. **Sypaná hráz** a výhled na jezero za mírnou zacházku stojí.

Kratší cesta do Vídně vede po silnici.

Vídeň, kromě jména, které prý vzniklo od slova vidět, nabízí i tzv. **Ambrožovu alej** s několika desítkami dubů. Mezi obcemi Mostišťe, Vídeň, Olší nad Oslavou a Bory se dají na polích a stráních najít kouzelné záhnědy, **turmalíny** a další vzácnější kameny.

Dálniční most Vysočina

V **Martinicích** se patron sv. Martin připomíná rohlíčky ve tvaru podkovy, které se zde pečou o pouti. V obci se v polovině minulého století odlévaly kostelní zvony.

Polní cesta z obce vede na velkomeziříčský Fajtův kopec se sjezdovkou, lyžařskou chatou a výhledem na východní část města s kaňonem Oslavy.

12km

15km

Mostišťský kostel

VÍTE, ŽE HLEDAČI POKLADŮ V MINULOSTI PRACOVALI BEZMÁLA PROFESIONÁLNĚ? ANI VELKÉ MEZIŘÍČÍ NEBYLO VYJÍMKOU - UŽ PROTO, ŽE STARÝCH LEGEND O POKLADECH SE VE MĚSTĚ A OKOLÍ VYPRÁVĚLO HNED NĚKOLIK.

„Určitě je to tady?“ Tichým předpůlnocním lesem je slyšet jen supění z námahy. Poklad z Krásné Hory, rozvalin hradu v Mostištích, za těžkou kopáčskou práci ale stojí. „Už kutáme dlouho, do půlnoci to musíme mít hotové.“

Mostišťský ponocný dal k ústům roh. Místo známého troubení ale hrom a blesk a vsí se šíří zápach. Spáči jsou na nohou. Bouřka za jasné noci? Roztrhaná těla hledačů našel hajný už třetí den. Ne na Krásné, ale na Smírčí hoře. Až tam je prý ďábel, který poklad hlídá, zanesl.

Po STOPÁCH POUTNÍKOVÝCH

DROBNÉ SAKRÁLNÍ STAVBY NA CESTĚ TRADIČNÍHO PROCESÍ, KOSTELY A REKREAČNÍ OBLAST NETÍNSKÝCH RYBNÍKŮ; PŮLDENNÍ TRASA PRO PĚŠÍ S VĚTŠÍMI, NA KOLE I S MENŠÍMI DĚTMI; MOŽNOST OBČERSTVENÍ VE VESNICKÝCH PRODEJNÁCH

Co uvidíte:
Velké Meziříčí – Lavičky
–Závist - Netín a zpět

Každý rok o srpnovém svátku Nanebevzetí Panny Marie jde procesí z Velkého Meziříčí do Netína. Lidé si tak připomínají odvrácení velkého moru, který v roce 1714 v Meziříčí zabil 372 lidí. Trasa, kterou se poutníci každoročně vydávají, je lemována kříži a kapličkami.

Začíná ve Velkém Meziříčí v zámeckém parku u dálničního mostu Vysočina a pokračuje k vrcholu **Tři kříže**, kde kromě kapličky opravdu tři kamenné kříže jsou. Je značená červenou barvou. Pokračuje po stezce k samotě **Loupežník** a bývalé asfaltové polní cestě k **neužívanému lomu**. Ten může být zastávkou, kde si lze při troše opatrnosti dobře odpočinout. Kameny a skalní stěny lomu jsou domovem zajímavých suchomilných rostlin a živočichů.

Červená stezka dále vede do obce **Lavičky**, kde rozhodně stojí za vidění novodobý **kostel Sv. Zdislavy**, který postavili místní v letech 1991 – 1994. Kostel stojí na návsi.

Dále po červené je malá obec **Závist** s velkým rybníkem a šindelem krytou **zvoničkou**. Trasa pak vede polní cestou přes hráz Netín-

Hrobka s křížovou cestou v Netíně

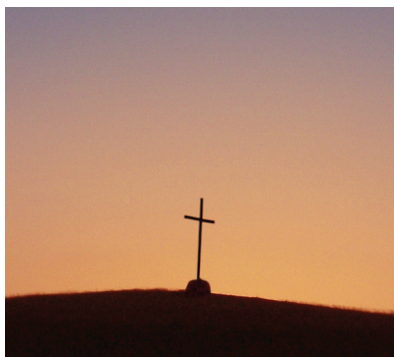
20km

ského rybníka. Oblast je velkou chatovou kolonií, rybník sám je vyhledávanou lokalitou pro **letní koupání**.

Netín nabízí cíl putování, farní **kostel Nanebevzetí Panny Marie** a novogotickou **hrobku Lobkoviců**. Kostel je původně gotický, barokní přestavba nese stopy významného stavitele J. B. Santiniho.

Ke hrobce za kostelem vede nově opravená kamenná křížová cesta s obrázky a kolem jsou na stro-mech tabulky světců.

VÍTE, ŽE POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ A OKOLÍ SE POMĚRNĚ ČASTO ZABÝVAJÍ OTÁZKAMI VÍRY?

Takovou neúrodu v Netíně nikdo nepamatuje. Zima s holomrazy, suché jaro a studené léto vyprázdnilly sýpky, pak pole a louky a nakonec i chlévy. Sedlák Hromada si ale se vším věděl rady. „Když pomůže každému, pomůže i mě.“ V noci, aby ho nikdo neviděl, odnesl prastarý obraz Bohorodičky z hráze rybníka domů. Postavil oltář, zapálil svíčky a šel se podívat na pole, jak medicína zabrala. „No, zatím nic nevidím, ale zítra už to bude určitě lepší.“

Večer zapálil další svíčku a šel spát. Probudil ho tichý hlas: „Vrať mne...“ Hromadovi se udělalo mdlo. Bílá postava jej nenechala na pochybách, co a kam má vrátit. Obul boty, popadl svatý obraz a zastavil se až u lípy, na které odedávna visel. „Nechci úrodu, nechci mléko, nechci peníze, jen ať se mi nic nestane,“ šeptal.

Ráno zastihlo u obrazu na hrázi už jiného poutníka. „Tentokrát to šlo docela snadno,“ usmála se na ženu na ikoně babička Hromadová, narovнала křivě visící rám a spiklenecky mrkla.

JEDE JEDE MAŠINKA

VLAKEM NA KŘIŽANOVSKO, VÝSTUP NA SVATOU HORU U KADOLCE; PŮLDENNÍ RODINNÁ TRASA; BEZ MOŽNOSTI OBČERSTVENÍ

Co uvidíte:

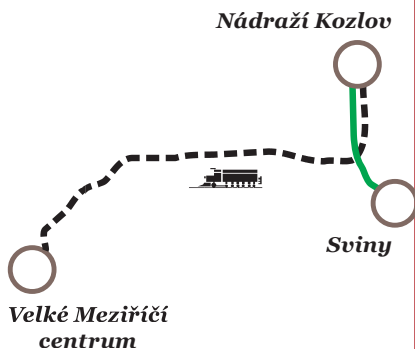
**Velké Meziříčí – Křižanov
– Sviny – Kadolec a zpět**

Velké Meziříčí leží na železniční trati Křižanov – Studenec. Výlet začíná cestou lokálkou na nádraží **Křižanov**, které ovšem leží asi 1,5 kilometru od obce. Zelené turistické značení vede do **Svinů**, kde je k vidění kaplička s dřevěnou zvonící. Ze Svinů je červené značení až do **Kadolce**, vede kolem sportovního letiště a mezi soustavou rybníků.

Z Kadolce je středně obtížný výstup k cíli výpravy, na **Svatou Horu** (679,3 m). Na vrcholu je socha sv. Zdislavy, pamětní kniha a informační panely.

10
+8km

VÍTE, ŽE O DĚTSTVÍ A MLÁDÍ SV. ZDISLAVY NENÍ PŘÍLIŠ ZPRÁV? SPEKULUJE SE POUZE O JEJÍ KLÁŠTERNÍ VÝCHOVĚ. JEDNO JE ALE JISTÉ: RANĚ DĚTSTVÍ PROŽILA V KŘIŽANOVĚ.

Jednou bude zbožňovaná, čistá a svatá. Teď je to malá bosá holka, co si nejraději hraje na loupežníky a na kopci nad vsí má v dutém stromě svoji lapkovskou jeskyni. Běhá po lese a střílí na šišky. Sama. Dívá se z kopce a vidí děvče ze vsi s hrnkem borůvek a velkého, černého medvěda.

Jednou bude milovaná, starostlivá a pracovitá. Teď je to malá holka, co nejraději plete věnečky z pampelišek a ve vodě hledá obraz světa. Míří lesem do kopce a do hrnku sbírá borůvky.

Jednou bude jeho kůže ozdobou zámecké knihovny. Teď je to velké zvíře, cítí vůni borůvek a čerstvého chleba z dívčiny kapsy.

Ó, dřevěná loupežnická bambitka na odehnání medvěda stačit nebude! Úkryt hledá v jeskyni a křičí: „Poběž sem!“ V úzkosti se modlí tak, jak se bude modlit celý život. V úzkosti o život bezbranných tak, jak se bude bát celý život.

Rána z myslivcovy pušky a šťastný konec. Modlitba Zdislavy z Křižanova, svaté Zdislavy z Lemberka, ochránkyň trpících a soucitných, možná pomoc přivolala, možná sama pomohla.

MÁME RÁDI ZVÍŘATA

CELODENNÍ NÁROČNĚJŠÍ RODINNÝ VÝLET ZA ZVÍŘATY I ROSTLINAMI JIŽNÍ VÝSOČINY, PĚŠKY I NA KOLE.

Co uvidíte:

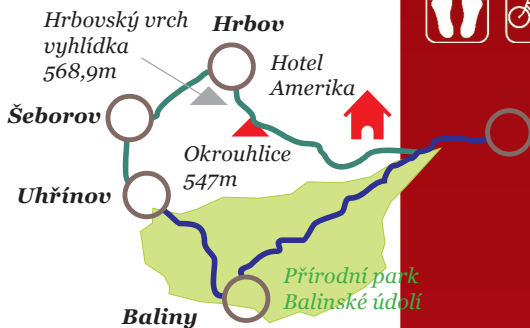
Velké Meziříčí – Balinské údolí – Uhřínov – Šeborov – Hrbov – Amerika – Velké Meziříčí

Přírodní park **Balinské údolí** tvoří okolí říčky Balinky, druhé ze dvou řek, které mají v Meziříčí soutok. Amatérští přírodovědci uvítají možnost vlastního pozorování, ale zejména informační soustavu naučné stezky, která údolím vede. Je součástí celého systému, popsaného v kapitole Naučné stezky, který je ideálním společníkem pro ty, kteří chtějí v přírodě trávit delší čas. Řeka tvoří výrazné zákruty a její břehy jsou porostlé nejrůznější typickou flórou. Celé údolí je také domovem vzácných a chráněných živočichů a rostlin.

Po modré značce vede cesta až do **Balin**, kde stojí zajímavá kaple se zvoničkou. Modrá stezka pokračuje do **Uhřínova**, kde je na návsi novodobý kostel ze začátku 20. století a hřbitov s hrobem významného katolického básníka **Jana Zahradníčka**.

Už bez turistického značení (ovšem jako zeleně značený okruh komplexu naučných stezek - viz další dvoustrana) vede cesta do osady

15km

Šeborov a pak polní cesta do **Hrbova**. Zdejší výhled prý ob-
sáhne osm kostelních věží a 40
okolních obcí. V Hrbově je nově
přestavěná kaplička sv. Václava
(1996) a pamětní deska zdejšího
rodáka, pilota 311. českosloven-
ské bombardovací perutě R.A.F.
npor. Karla Novotného.
Přes vrch Okrouhlice (547m)
vede polní cesta k velkomezi-
říčské samotě **Amerika**, kde je
dnes hotel.

**VÍTE, ŽE FRANTIŠEK SKŘIVAN MĚL
JAKO ČLEN MĚSTSKÉ RADY NA STAROSTI
ŠKOLSTVÍ? MIMO JINÉ TAKÉ PŮJČOVAL
SVÝM SOUSEDŮM ČESKÉ KNIHY
A ČASOPISY A USPOŘÁDAL PRVNÍ ČESKOU
HUDEBNÍ AKADEMII NA MORAVĚ.**

Už se mu zase smáli. František Skřivan zlostně odkopl boty do kouta. Palacký, Jungmann a Čelakovský by to s velkomeziříčskými sousedy už vzdali. I jeho přítel, Karel Havlíček Borovský, měl pro ně jen ostrá slova. „Nosil kosu do forkosu, nosil mouku do mlýna, Medřič nosil gatě z pytle, Medřič to je dědina,“ psal Skřivanovi havlíčkobrodský satirik krátce před tím, než musel opustit vlast.

Doktor Skřivan měl ale tvrdou hlavu. Nové objevy v zemědělství, vynálezy a české sebevědomí brzy zvítězí. „Amerika,“ zaklínal se v kruhu posměváčků Novým Světem. „Nač jezdit přes půlku světa, blahobyt je možný i tady!“ hřímal na hlavy řemeslníků a sedláků. Vysvětloval a přesvědčoval. Ukazoval, jak pěstovat zeleninu a obilí novátorským způsobem, aby měl zemědělec velký zisk.

František Skřivan, velkomeziříčský buditel, svůj zápas o lepší život nikdy nevzdal. Samota Amerika, kde v 30. letech 19. století ukazoval nové pěstební postupy a tím utlumil vlnu vystěhovalectví, stojí u města dodnes, alespoň po jménu.

Lávka v Balinském údolí

NAUČNÉ STEZKY: BALINSKÉ A NESMĚŘSKÉ ÚDOLÍ

NEJMÉNĚ DVOUDENNÍ NÁROČNĚJŠÍ RODINNÉ PÁTRÁNÍ PO FLÓŘE A FAUNĚ ŘÍČNÍCH ÚDOLÍ. PĚŠKY I NA KOLE. MIMOŘÁDNĚ VHODNÉ PRO MILOVNÍKY PŘÍRODY, ZÁBAVNÉ, UŽITEČNÉ A POUČNÉ I PRO OSTATNÍ. TRASA VEDE VÝHRADNĚ PO SPECIÁLNĚ ZNAČENÝCH NAUČNÝCH STEZKÁCH, NAVRŽENÝCH PRO CELÉ RODINY.

15KM Okruh Balinským údolím

Nástupní místo: u silnice V. Meziříčí-Uhřínov naproti odbočce k hotelu Amerika

Sjízdnost pro cyklisty, kočárky: ano v úseku V. Meziříčí – Baliny – Uhřínov – Šeborov, Svařenov – Hrbov – V. Meziříčí | obtížně sjízdný povrch v úseku Šeborov – Svařenov

Zastavení:

Vývoj terénu

Bobr a vydra

Básníci naší krajiny

Louky a pastviny

Polní krajina

Rybníky

16KM Okruh Nesměřským údolím

Nástupní místo: odbočka ze silnice V. Meziříčí – Petráveč, most přes řeku Oslavu u čistírny odpadních vod

Sjízdnost pro cyklisty, kočárky: ano mimo úsek Petráveč – V. Meziříčí (úsek lze objet po silnici)

Zastavení:

Čistírny a čištění vod

Osídlení

Křoviny

Kameny

Ryby řeky Oslavy

7KM Propojení Balinského a Nesměřského údolí

Nástupní místo: ze zelené/červené stezky (u panelu *Mapa naučných stezek*) nebo z oranžové trasy v Nesměři u Práškovy hájenky

Sjízdnost pro cyklisty, kočárky: převážně zpevněná cesta

Zastavení:

Živočiškové kulturní krajiny

Kulturní lesy

Přírodě blízké lesy

Rekreace, turistika, chataření

5KM Trasa Balinským údolím

Nástupní místo: u silnice V. Meziříčí-Uhřínov naproti odbočce k hotelu Amerika

Sjízdnost pro cyklisty, kočárky, vozíčkáře: zpevněná cesta, hůře sjízdná pro vozíčkáře od panelu *Mapa naučných stezek*

Zastavení:

Přírodní park Balinské údolí

Řeka a lidé

Ryby v řece (interaktivní)

Stromy (interaktivní)

Tajemné jezírko

Tvář krajiny

Dravci (interaktivní)

Lesní porosty

Hmyz v lese (interaktivní)

Mapa naučných stezek (interaktivní)

Pěvci (interaktivní)

Louky a pastviny

Pobřežní porosty (interaktivní)

Říční dno (interaktivní)

Život v řece

Mlýny (interaktivní)

3KM Trasa Nesměřským údolím

Nástupní místo: odbočka ze silnice V. Meziříčí – Petráveč za bývalým lihovarem (dnes POEX)

Sjízdnost pro cyklisty, kočárky, vozíčkáře: ano k panelu *Jak to vidí motýlice*, poslední úsek trasy po nezpevněné cestě

Zastavení:

Nahmatejte svět žížal!

Zahrajte si s kobyilkou!

Co voní lýkožroutovi?

Jak to vidí motýlice?

Co chutná pestřence?

Každá výprava na jedinečné naučné stezky v okolí Velkého Meziříčí začíná v Turistickém informačním centru, kde jsou k dispozici materiály s návody k vašemu pátrání. Zároveň zde děti mohou získat i malého tištěného průvodce se zábavnými tajenkami. Ideálním průvodcem je také speciální webový portál

naucnestezky.mestovm.cz

Zde jsou veškeré informace o tom, co lze v údolích obou řek vidět a zažít, také mapy, fotografie, anebo třeba webový formulář pro dotazy. Stránku můžete navštívit také prostřednictvím **QR kódu** v pravém horním rohu stránky.

Je třeba si tedy jen zvolit trasu podle délky a obsahu a dobrodružná expedice za poučením i zábavou může začít.

ZAPOMENUTÉ SVĚTLO

NA VÝCHOD ZA JAKUBEM DEMLEM; VELMI NÁROČNÁ CELODENNÍ TRATĚ PRO PĚŠÍ I CYKLISTY; OBĚRSTVENÍ VE VESNICKÝCH PRODEJNÁCH A RESTAURACÍCH

Co uvidíte:

**Velké Meziříčí – Lhotky –
Sviny – Ořechov – Jabloňov
– Tasov – Nesměřské údolí
– Velké Meziříčí**

Červené značení vede z Velkého Meziříčí do **Lhotek**. Trasa míjí **kapličku sv. Václava**, kam se za 1. světové války chodily ženy modlit, aby se jim muži vrátili z bitev domů živí a zdraví. Stezka pokračuje do **Svinů**, kde se na ni napojuje zelené značení do **Ořechova**. Zelená stezka vede mezi loukami a soustavou rybníků. V Ořechově se kdysi těžila železná ruda a zpracovávalo železo. Dnes jsou zde v provozu kamenolomy.

Modrá značka vede z velké části lesem z Ořechova do **Jabloňova**. V obou obcích jsou restaurace s obědy.

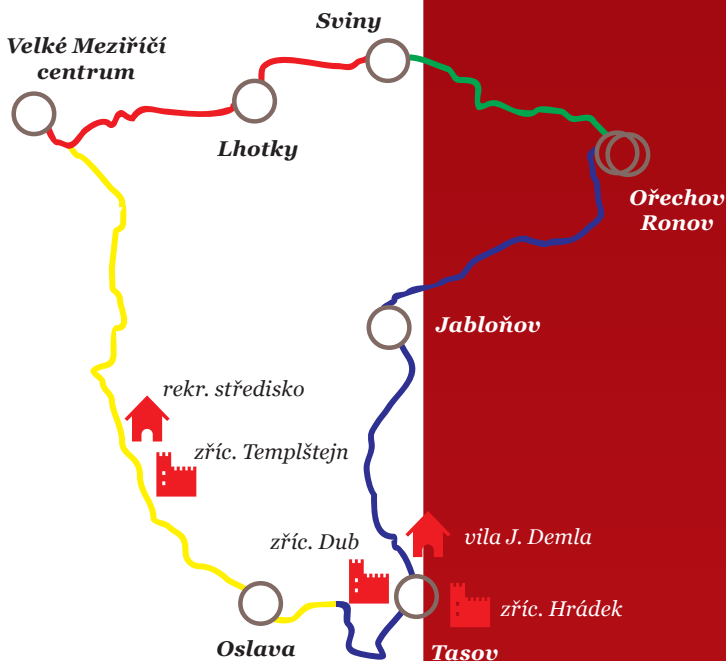
Do **Tasova** z Jabloňova trasa pokračuje stále po modré značce a těsně po příchodu do Tasova je po levé straně **vila Jakuba Demla**. Je přístupná po dohodě, básníka připomíná pamětní deska (1999) a malá expozice. Hrob Jakuba Demla je u kostela Sv. Petra a Pavla. V budově staré školy je Literární památník Vysočiny, který připomíná nejen Jakuba Demla, ale i řadu dalších umělců, životem nebo dílem spjatých s Vysočinou. V Tasově stojí za navštívení i zřícenina tvrze **Hrádek**.

Modrá značka pokračuje k řece Oslavě, kde je další cíl, zřícenina hradu **Dub**. Podél řeky trasa pokračuje až do Oslavy, kde se napojuje na žlutou, která vede malebným **Nesměřským údolím** až do Velkého Meziříčí.

33km

VÍTE, ŽE AUTENTICKÉ ZÁZNAMY Z ČARODĚJNICKÝCH PROCESŮ VE VELKÉ BÍTEŠI SE DOCHOVALY V TZV. SMOLNÉ KNIZE, KTERÁ BYLA I NOVODOBĚ VYDÁNA V LETECH 1973 A 1979?

Když plameny vystoupily až k jejím nohám, vzpomínala na svůj dvůr v Tasově. Když se jí do nohou zakousla nesnesitelná bolest, vzpomínala na milý kostelík ve vsi. Jak jí to mohli udělat? Neměla majetek, nepomlouvala, neznala nikoho, kdo by jí projevil nepřátelství.

Proces. Bezcitný kolotoč otázek, na které neexistují správné odpovědi. Nic z toho, co řekla, neukončilo mučení a trýzeň. Řekla by cokoliv, aby toho nechali. Udělala by cokoliv, aby jí rychle zabili.

Selka Dorota Vitoušková z Tasova, první oběť rozsáhlých čarodějnických procesů ve Velké Bíteši se už nikdy nedozvěděla jména sousedů a známých, kteří na popravišti skončili také.

OSLAVA VLAKEM A NA KOLE

CELODENNÍ CYKLOTRASA KOLEM ŘEKY PRO RODINY S VĚTŠÍMI DĚTMI, OBČERSTVENÍ VE VENKOVSKÝCH PRODEJNÁCH ČI VE VINÁRNĚ VE VÁNČI

Co uvidíte:

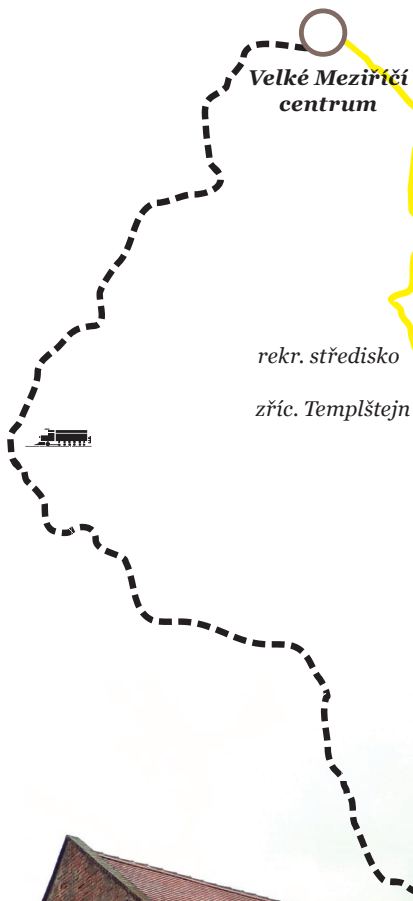
Velké Meziříčí – Studenec
– Pyšel – Nesměřské údolí
– Velké Meziříčí

Lokálkou do **Studence** a žlutou stezkou ze Studence do Pyšele. Hned za Studencem je při cestě kámen s **pamětní destičkou** fotografa J. Kytvara. V Pyšeli je na návsi k vidění ojedinělá gotická tvrz ze 14. století, která později sloužila jako sýpka. Při kratší zajíždce směrem na Častotice je u cesty **smírčí kámen** neobvyklého tvaru na místě, kde odmítnutý nápadník zabil novomanželku s ženichem, když šli o svatbě z pyšelského kostela. Trasa v Pyšeli opouští žluté značení a vede bez turistických značek směrem na **Vaneč**. Odtud vede zelená značka po cyklostezce kolem řeky Oslavy, míjí zříceninu hradu Dub a samotu Papírna, kde bydlel spisovatel a knihvazač **Stanislav Vodička**. Žlutá stezka pak vede Nesměřským údolím zpět do Velkého Meziříčí.

Trasa je sice velmi dlouhá, vede však většinou rovinatým terénem, a tak je vhodná pro celodenní rodinný výlet na kolech.

Řeka Oslava

Pyšelská tvrz

23
22km

VÍTE, ŽE ŠUMAŘ A ČERT SE VYSKYTUJÍ V LIDOVÝCH POVĚSTECH VŠECH SLOVANSKÝCH NÁRODŮ?

„To bude noc,“ pomyslel si šumař, kterému nocleh ve zchátralé strašidelné papírně u řeky doporučil napůl opilý hostinský. „No co, strach má velké oči.“

O půlnoci to začalo. Šramot, vytí a kvílení muzikanta probudily

Oslava zříc. Dub

Vaneč

tvrz Pyšel

+

smírčí kámen

Studenec

a protože nevěděl, odkud vůbec ty zvuky pocházejí, přehlušil je svými vlastními houslemi. Čert, kterým jej hostinský strašil, nakonec opravdu přišel. Tedy co čert, ďábel!

Starý kožich, sazemi pomazaná tvář a kravské rohy, přivázané provazem. Houslista už byl opravdu rozmrzlý. Nejdřív si z něj utahuje před chlapy v hospodě a teď ještě tohle. „Tu máš, ďáble!“ Pádná sukovice pocestného a pivo v hlavě čertově udělaly svoje.

Rohatý přízrak se už ve staré papírně v Nesměřském údolí nikdy neobjevil. Pověst o muzikantovi, který hoří učil čerta hrát na housle, se vypráví dodnes.

KAMENY A VĚTVIČKY PRO MALÉ VÝZKUMNÍKY

PĚŠKY, NA KOLE I AUTEM ZA PŘÍRODNÍMI KRÁSAMI V OKOLÍ BORŮ; MOŽNOST
OBČERSTVENÍ VE VESNICKÝCH PRODEJNÁCH

Co uvidíte:

**Velké Meziříčí – Lavičky
– Netín – Bory – Cyrilov
– Vídeň – Mostiště – Velké
Meziříčí**

**Velké Meziříčí – Bory – Cy-
rilov – Vídeň – Mostiště
– Velké Meziříčí**

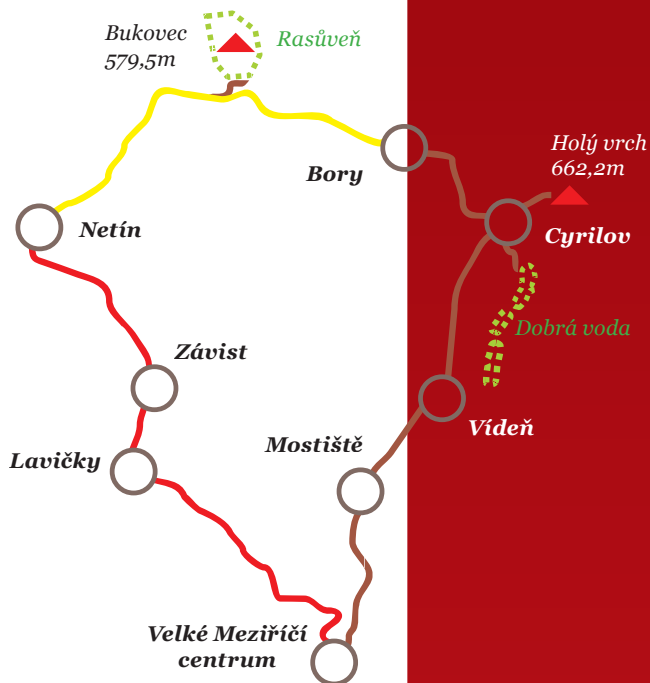
Trasa má dvě varianty. Zdatnější pěší a cykloturisté mohou zahájit po červené přes Tři kříže, Lavičky s novodobým kostelem, Závist a Netín s poutním kostelem Nanebevzetí Panny Marie a hrobkou Lobkoviců. Trasa pak pokračuje po žluté přes řeku Oslavu k lokalitě **Rasůveň**. To je vrchol kopce se zbytkem původního bukového a jedlového smíšeného pralesa.

Žlutá stezka pokračuje do **Borů** s farním kostelem Sv. Martina. Z Borů vede cesta opět do rozlehlého **Borského lesa**, tentokrát na **Mrázkovu louku**. To je rašeliniště s chráněnými mokřadními rostlinami.

Cesta se vrací do Borů a odtud pokračuje do nejvýše položené obce Velkomeziříčska, **Cyrilova** (620 m). Cyrilov slouží jako základna k výpravě na **Holý vrch** (662,2 m), odkud je vidět velká část Velkomeziříčska a sousedního Žďárska. Opačným směrem vede cesta k přírodní památce **Dobrá voda**, bažinaté oblasti, kde rostou vlhkomilné rostliny a střeoevropský druh orchidejí – vstavače.

Okolí Borů a Cyrilova patří k významným nalezištím **záhnědy**, slídy, růžových a černých **turmalínů**, růženinů a **granátů**. Kámen cyrilovit dokonce nese podle místa svého objevu jméno.

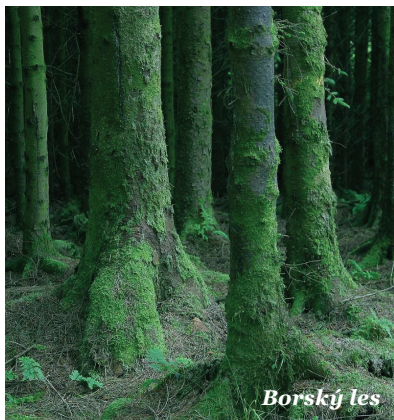

27km
20km

Z Cyrilova se trasa přes Vídeň a Mostiště vrací do Velkého Meziříčí.

Druhá varianta trasy je kratší a méně rozmanitá, za přírodními památkami Borů a Cyrilova vede z Velkého Meziříčí přímo přes Mostiště a Vídeň.

Borský les

VÍTE, ŽE HEJKAL MÁ OBZVLÁŠT RÁD ZABIJAČKOVÉ POCHOUTKY? OBZVLÁŠTĚ MÁ TEDY SPADENO NA KAŽDÉHO, KDO SI PŘES LES NESE VÝSLUŽKU

„Hej!“ Lesem se ozývá křik. To mladý Chrástek z Borů samou radostí z mladosti a síly jen tak pokřikuje. „Hej!“ ozve se z dálky. Chrástek se zaposlouchá. Znělo to jako dívčí hlas. „Kdo jsi?“ „Hej!“ Bylo to blíž a nebyla to dívka. Spíš chlapec. „Hej!“ Ne chlapec, chlap. „Hej!“ Pořádné chlapisko. A pořád se blíží.

Chrástek slyší volání jakoby ze všech stran. „Hejkal,“ vzpomíná si na báchorky, kterým se smál. Najednou má na zádech břemeno. „Hej,“ zachroptí mu břemeno do ucha.

Chrástek běží jako kůň, vyhazuje a snaží se hejkala setřást. Podle dědečka to jde až na kraji lesa. Už je blízko prvních domů. „Hej,“ zakřičí mu do ucha strašidlo naposled a Chrástek bez dechu vklopýtá do prvního stavení.

„Hej,“ řekne hajný Müller tiše a vrací se zpět do lesa. Teď už tichého.

KOUPÁNÍ A LYŽOVÁNÍ V PŘÍRODĚ

Velké Meziříčí, Palečkovy rybníky u samoty Amerika

Oslavice, Benetínský rybník

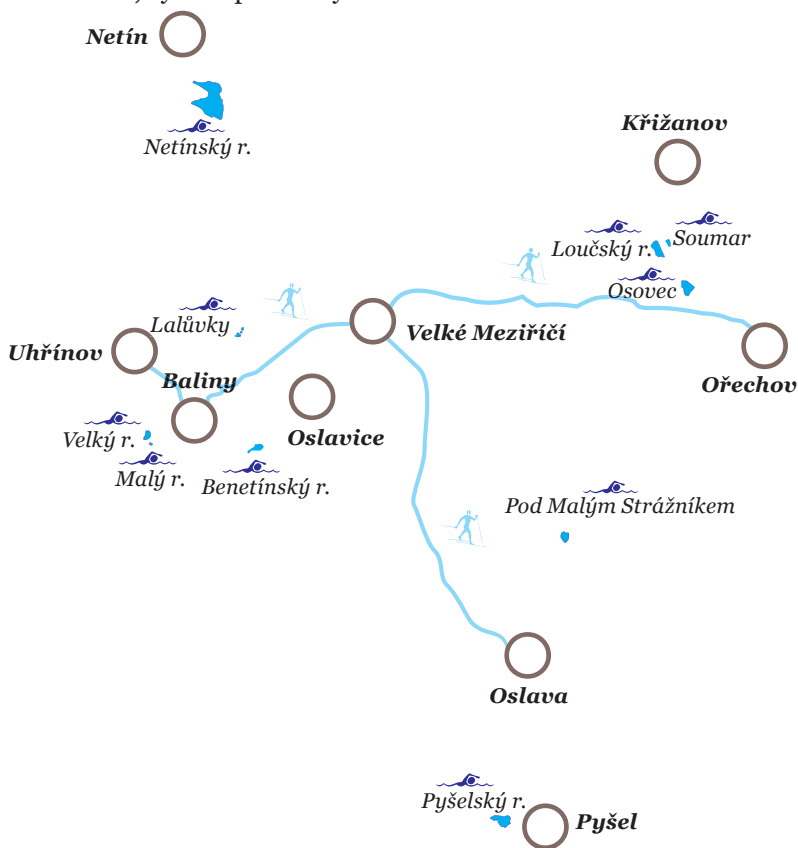
Baliny, Velký a Malý rybník

Netín, Netínský rybník

Křižanov, Onšovec, Soumar a Loučský rybník u letiště

Pyšel u Budišova, Pyšelský rybník

Jabloňov, rybník pod Malým Strážníkem

Fajtův kopec – kopec Ambrožný – Ořechov a zpět. Stopa je zpravidla upravená skůtrem, v Ořechově je možnost občerstvení. Délka: 22 km.

Velké Meziříčí – Balinské údolí – Baliny – Uhřínov a zpět. Trasa je zpravidla projetá, ovšem neudržovaná skůtrem. Ve stinném Balinském údolí leží sníh dlouho.

Velké Meziříčí – Nesměřské údolí a zpět. Trasa je zpravidla projetá, ovšem neudržovaná skůtrem.

SPORTOVIŠTĚ

Bike park, Fajtův kopec 1741, tel. 724 425 848, www.skivm.cz

Bowling, Hornoměstská 420, tel. 732 868 935

River bowling, Moráňská 134/2, tel. 777 330 634,
www.riverbowling.cz

Dětské dopravní hřiště, Oslavická, tel. 739 600 214

Discgolfpark v údolí Kunšovec, půjčovna disků: Turistické
informační centrum, Radnická 29/1, tel. 566 781 047

Fitness Nový Svit, Náměstí 13/15, tel. 602 443 322,
www.fitnessvm.cz

Sypatch Gym Fitness, Hornoměstská 420,
tel. 773 989 909, www.sypatchgym.cz

Letní koupaliště Palouky, Družstevní 212, tel. 724 048 215

Lyžařský areál, Fajtův kopec 1741, tel. 724 425 848,
724 425 847, www.skivm.cz

SKI Dědkov, Dědkova hora, www.skidedkov.borec.cz

Sportovní centrum, Sportovní 7, Poštovní 8, tel. 773 240 485,
www.sevm.cz

Happy Squash club, Zdenky Vorlové 21, tel. 604 103 997,
www.squashvm.cz

Skiareál Fajtův kopec

KULTURA

Muzeum Velké Meziříčí, Muzeum Velké Meziříčí, Zámecké schody 1200/4, tel. 566 522 773, www.muzeumvm.cz

Expozice:

Ve znamení sedmi per, historie a současnost Velkého Meziříčí; Kubismus, kubistický nábytek architekta Pavla Janáka; Přírodovědné expozice, mineralogie, přírodniny z regionu; Oddělení pozemních komunikací, vývoj pozemních komunikací od středověkých zemských stezek přes tereziánské císařské silnice až po současné dálnice a rychlostní komunikace.

Zámecké salony:

Sarajevský salon, císařské manévry, 1. sv. válka; Orientální salonek, sbírky z cest; Taneční sál, dobový nábytek; Vestibul zámku

Jupiter club, Náměstí 17, 566 523 243, www.jupiterclub.cz

Velký i koncertní sál, dále salonek, malá scéna, výstavní síň a učebny. V objektu je kino, redakce městských novin, restaurace a snack bar. Konají se tu plesy, taneční, koncerty, představení, výstavy, konference, přednášky, kurzy.

VÝSTAVY

Galerie Jupiter club, Náměstí 17,

tel. 566 782 004 - 5,

www.jupiterclub.cz

Ateliér U Bašty, U Bašty 1,

tel. 723 725 220,

www.borivojpejchal.cz

Ateliér v podloubí, Novosady 36,

tel. 776 175 670, www.ateliervpodloubi.cz

Muzeum Velké Meziříčí,

Zámecké schody 1200/4,

tel. 566 522 773, www.muzeumvm.cz

Městská knihovna Velké Meziříčí,

Poštovní 1392/22, tel. 566 781 900 - 905, www.knihovnavm.cz

VYHLÍDKA

Výhlídková věž kostela sv. Mikuláše

Náměstí Velké Meziříčí. Výška 64 m. Přístupná od 1. 6. do 31. 8., Po-So 9.00-17.00 a Ne 13.00-17.00.

Rozhledna Rubačka

Nad vodojemem na kopci Rubačka mezi Novým Telečkovem a Oslavičkou. Nadmořská výška 580 m. Výška rozhledny 7 m, počet schodů 42.

UBYTOVÁNÍ A STRAVOVÁNÍ

UBYTOVÁNÍ

Hotel Amerika

Nad Lalůvkou 2018, Velké Meziříčí, www.hotel-amerika.cz

Hotel Pod zámek

Radnická 6, Velké Meziříčí, www.hotel-vm.cz

Hotel U Bílého koníčka

Hornoměstská 348/5, Velké Meziříčí, www.ubilehokonicka.cz

Hotel - Pivovar Jelínkova vila

Třebíčská 342/10, Velké Meziříčí, www.jelinkovavila.cz

Motel Jestřábec

Samota 17/40, Velké Meziříčí, www.motel-jestrabec.cz

Chata Letná

Letná 26, Velké Meziříčí, www.chataletna.cz

Chatapenzion Krásněves

www.chatapenzion-krasneves.cz

Panský dvůr

Pohořilky 1, Velké Meziříčí, penzionpanskydvur.estranky.cz

Penzion Silvie

Stránecká Zhoř 28, www.penzionsilvie.cz

U Borůvků

Geršov 17, www.uboruvku.eu

Penzion Spohner

Jihlavská, Měřín

Penzion U Beranů

Třebíčská 1299, Velké Meziříčí, www.uberanu.obchodyvm.cz

Rekreační středisko

Křižanov

Loučky 320, Křižanov, www.rekreacnistrediska.cz

Spin Bar

Sportovní 1750/7, Velké Meziříčí

Ubytovna Karlov

Karlov 16, Velké Meziříčí, www.rekreacnistrediska.cz

Ubytovna PARAMONT

Třebíčská 62, Velké Meziříčí

RESTAURACE

Hotel Pod Zámek

Radnická 6, tel. 566 520 900

Hotel Jelínkova vila a Malostránský pivovar

Třebíčská 342/10, tel. 566 502 200

Restaurace Na Obecníku

Náměstí 3, tel. 566 524 333

Restaurace U Bílého koníčka

Hornoměstská 348/5, tel. 566 522 687

Restaurace Jupiter Club

Náměstí 17, tel. 566 782 016

Passage Restaurant

Náměstí 12, tel. 605 359 595, 736 462 472

Restaurace U Wachtlů

Novosady 73, tel. 566 522 684, 604 694 321

Restaurant & Café - Nový Svit

Náměstí 13/15, tel. 565 555 900, 702 005 788

Motel Jestřábec

Samota 1740, tel. 566 522 845, 603 486 666

Restaurace U Beranů

Třebíčská 1299, tel. 566 524 146, 739 160 762

Hotel Amerika

Samota 1099, tel. 565 555 170, 776 068 747

Restaurant Formanka D1

tel. 566 544 907, 773 926 234

Restaurace a Ski bar Fajtův kopec

Fajtův kopec 1741, tel. 566 523 457, 724 425 848

PIZZERIE

Pizzeria Gulliver

Náměstí 84/8, tel. 566 522 252,
732 948 780

Pizzeria U Bílého koníčka

Hornoměstská 348/5,
tel. 566 522 687, 605 054 154

RYCHLÉ OBČERSTVENÍ

AK Bistro

Náměstí 25, tel. 607 693 975

Arena

Radnická 45

Bistro Hospůdka

Náměstí 86, tel. 736 427 772

Bufet U Hada

K Novému nádraží 13/45,
tel. 777 696 395

Bufet U Zastávky - Pěchota

Družstevní 1435,
tel. 566 503 848

Bufet Zlatý Lev

Náměstí 83, tel. 566 522 260

Dlabanec u Toma

Hornoměstská 46

Hospůdka na Poříčí

Poříčí 11, tel. 566 523 521

McDonalds Měříň

Stránecká Zhoř, tel. 724 104 307

McDonalds Velké Meziříčí

Fajtův kopec, tel. 724104 307

Rychlé občerstvení

Radnická 45, tel. 777 071 025

CUKRÁRNY, KAVÁRNY

Adina

Náměstí 26, tel. 724 729 796

Black & White Café

Náměstí 12/14 - Pasáž,
tel. 736 115 041

Caféčko

Novosady 36

Cukrárna

Novosady 1118/18,
tel. 773 993 706

Pekárna Kamenice

Hornoměstská ul.,
tel. 608 812 282

Pekárna Kamenice - Nový Svit

Náměstí 13/15, tel. 608 812 282

Pekařství Řečice

Komenského 3, tel. 603 469 985

Pink Panther Café

Rozkoš 1136, tel. 605 050 635

VINÁRNY

Šenk V Podhradí

Pod Hradbami 10,
tel. 737 727 511

BARY

Bar U Wachtlů

Novosady 73, tel. 777 157 727

Billiard club - Budvar

Aréna

Radnická 45, tel. 737 005 532

Bowling bar 420

Hornoměstská 420,
tel. 732 868 935

Happy squash club

Zdenky Vorlové 21,
tel. 604 103 997

Jack´s American Pub

Náměstí 79, tel. 604 467 657

Pizzeria Gulliver - noční bar

Náměstí 84, tel. 566 522 252,
732 948 780

River bowling

Moráňská 134/2,
tel. 777 330 634

Rock Depo

Novosady 36

Sport klub Na Zimáku

Vrchovecká 37, tel. 777 322 494

The Blues Brothers

Náměstí 84 (stará pošta),
tel. 604 467 657

DOPRAVA

HROMADNÁ DOPRAVA

Autobusové nádraží, K Novému nádraží 2015, 566 520 271

Železniční stanice, K Novému nádraží 1275, 566 523 258

TAXI

Taxislužba - Josef Coufaltaxi

tel. 606 644 357

Taxislužba - Milan Michalík

tel. 605 215 222

Taxislužba - Stanislav Nováček

tel. 602 724 738

Taxislužba - Václav Oulehla

tel. 737 724 957

Taxislužba - Lukáš Svoboda

tel. 731 212 131

Taxislužba - Vratislav Valík

tel. 604 335 899, 736 255 788

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

Hasiči 150

Hasičský záchranný sbor, Nad Gymnázíem 19, 566 522 622

Policie 158

Městská policie, Radnická 29/1, 566 501 110

Policie ČR, Zámecká 946, 566 521 333

ZZS 155

Dům zdraví, Poříčí 11, 566 522 442

Nemocnice sv. Zdislavy, Mostiště 93, 566 522 451

POZNÁMKY

